

В странах, в которых отсутствовала собственная сахарная промышленность, сахар продавался на уровне издержек производства, поскольку охранительных пошлин не было, существовала сильная конкуренция премированного товара, а издержки импортера покрывались за счет вывозной премии. Особенно было благоприятно положение в Англии, которая только рафинировала сахар. Однако на Англию давили ее колонии, тростниковый сахар которых не мог конкурировать с дешевым европейским «премированным». Англия пыталась прекратить выдачу экспортных пошлин, в результате чего часть государств (Россия, Австрия, Германия) перешли к обложению сахара по готовому продукту, однако экспортную премию не отменили. Экспорт сахара возрос в полтора раза. Кроме того, производство его возникло в Италии, Испании и Румынии. Зародились синдикаты, и экспортерам в дополнение выдавалась синдикатная премия. В России казенные премии были упразднены, но ограничили количество сахара, продаваемого на внутреннем рынке.

Переполнение рынка сахара и давление колоний на Англию привели к подписанию конвенции на Брюссельской конференции в 1902 г., согласно которой пошлины на привозной сахар взимался не свыше внутреннего акциза; колониальный и европейский сахар облагались одинаково; импорт его с продолжающих выдавать премии либо запрещался, либо бралась дополнительная ставка величиной не ниже премии. Россия к конвенции присоединилась лишь при возобновлении ее в 1907 г. В 1910 г. конвенция была еще раз возобновлена, но из ее состава вышла Англия. В Англии сахар сильно подорожал в результате отказа европейских стран от экспортных пошлин, в результате чего многие английские фирмы пищевой промышленности вынуждены были закрываться, так как не выдерживали конкуренцию.

І.В. Холапава
БДЭУ (Мінск)

СТАН БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ Ў НАШАЙ КРАІНЕ: ГІСТОРЫЯ І СУЧАСНАСЦЬ

*Глупствам з'яўляецца пагарджаць
мовай адной краіны, а словы іншай
узносіць пад нябёсы.*
Сымон Будны, 1572

Любая нацыянальная мова фарміруецца падчас утварэння нацыі і неаддзельна звязана з духоўнай сутнасцю народа. Гэта яго генетычная памяць і духоўны скарб. Мова дадзена чалавеку для ўсведамлення свайго ўласнага этнічнага "Я" у агульнай супольнасці людзей. Народ, які не мае свайго асабістай мовы, нагадвае безаблічнага чалавека.

Адносіны да мовы тытульнай нацыі — беларускай мовы — у нашай краіне проста ўнікальныя. У сілу пэўных гістарычных, сацыяльных і геапалітычных прычын ролю сродку камунікацыі ў нашай рэспубліцы для большасці жыхароў выконвае руская мова. Сучасны стан беларускай літаратурнай мовы — вынік працяглага і складанага працэсу яе развіцця. Беларускі лінгвіст, доктар Янка Станкевіч сцвярджаў, што беларуская мова развілася з дыялекту, які ўзнік на пачатку нашай эры, у нетрах праславянскай мовы (паміж I і V стст.). Літаратурная мова сфарміравалася ў актавай пісьменнасці ВКЛ. “Ліцьвінка” — старабеларуская мова. У самім княстве не толькі была дзяржаўнай мовай, але і мовай міжэтнічных дачыненняў.

Аднак далейшае яе развіццё адбывалася ў неспрыяльных умовах. Утварэнне Рэчы Паспалітай (Люблінская унія, 1569 г.) прывяло да паступовага апалачвання насельніцтва. З 1696 г. усё справядства вядзецца на польскай мове. У выніку яна становіцца гутарковай мовай беларускай шляхты і магнатаў. Але ў 1795 г. пасля апошняга падзелу Рэчы Паспалітай паміж Аўстрыяй, Прусіяй і Расіяй Беларусь увайшла ў склад Расійскай імперыі, дзе канчаткова страціла дзяржаўнасць і нават сваю этнічную назву, ператварыўшыся ў “Северо-Западный край” імперыі. Такім чынам, амаль 200 гадоў наша мова існавала толькі ў вуснай форме і захавалася яна, дзякуючы менавіта простаму народу, сялянам. У канцы XIX — пачатку XX ст. канчаткова сфарміравалася новабеларуская літаратурная мова. У 1905 г. з’явіўся закон наконт свабоды друку. Пасля рэвалюцыі 1917 г. Беларусь займела ўласную дзяржаўнасць (1918 г. — утварэнне БНР, 1919 г. — утварэнне БССР) — гэта садзейнічала распачынанню палітыкі беларусізацыі. Працэс стабілізацыі правапісных нормаў пачаўся з выхадам у 1918 г. “Беларускай граматыкі для школ” Браніслава Тарашкевіча.

Аднак усталяванне сталінскага таталітарнага рэжыму ў 30-я гады спрыяла набліжэнню беларускай мовы да рускай. На гэтай падставе ў 1933 г. была прынята рэформа “Аб зменах і спрашчэнні беларускага правапісу”, а ў 1938 г. — пастанова “Аб абавязковым вывучэнні рускай мовы ў школе...”.

З цягам часу працэсы дэмакратызацыі грамадства, набыццё рэспублікай суверэнітэту абвастрылі моўную праблему і абумовілі пачатак адраджэння беларускай мовы. У 1990 г. быў прыняты Закон “Аб мовах у Беларускай ССР”, згодна з якім беларуская мова рабілася дзяржаўнай мовай рэспублікі, але на рэферэндуме 1995 г. беларусы прагаласавалі за другую дзяржаўную мову — рускую.

Такім чынам, назіраецца парадокс. Раней, калі не было спрыяльных умоў для развіцця беларускай мовы ў нашай краіне, калі яна амаль заўсёды на сваім шляху сутыкалася з вялізнай колькасцю цяжкасцей, тады людзі (Т. Касцюшка, К. Каліноўскі, М. Агінскі, філаматы і філарэты, Я. Карскі, В. Тарашкевіч) змагаліся за адраджэнне роднай мовы, за яе магчымасць самастойна развівацца. Зараз жа мы жывем у незалежнай і дэмакратычнай краіне, дзе кожны чалавек мае права вы-

бару і сам вырашае, як ставіцца да свайго нацыянальнага багацця: свай культуры і мовы. Пры такіх, здавалася б, зручных абставінах мы (не ўсе, але большасць з нас) адракаемся ад нашай роднай беларускай мовы. Цяпер наша мова занесена ў катэгорыю “ мова пад патэнцыйнай пагрозай знішчэння”, але я лічу, што заняпаду беларускай мовы можна пазбегнуць. Проста праблема выжывання змушае нашых суайчыннікаў забыцца на моўныя праблемы. Таму пашырэнне ўжытку беларускай мовы залежыць у асноўным ад дзяржаўнай палітыкі па стварэнню варункаў для авалодання роднай мовай і карыстання ёй ва ўсіх сферах жыцця. Калі працаваць у гэтым кірунку, то змены абавязкова будуць, і я ўпэўнена, што ў нашых сілах зрабіць так, каб беларуская мова не толькі не прыйшла ў заняпад, але і далей развівалася і набывала ўсе большае распаўсюджванне.

Секция 16

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЭКОЛОГО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

И.Г. Васильчук
БГЭУ (Минск)

ГЕОЛОГО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА РАСШИРЕНИЯ МИНЕРАЛЬНО-СЫРЬЕВОЙ БАЗЫ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

Государственной программой геологоразведочных работ по развитию минерально-сырьевой базы Беларуси на 2006—2010 гг. и на период до 2020 г. определен ряд задач по разработке новых месторождений, а также путем восполнения ресурсной базы. Особое значение в решении этих задач приобретают экономическое обоснование приоритетов для инвестиций в промышленное освоение минеральных ресурсов и оценка его эффективности.

Недра Республики Беларусь содержат широкий спектр полезных ископаемых. Тем не менее разведанные местные минеральные ресурсы не могут в полной мере удовлетворить потребности страны и радикально снизить объемы импортируемых материалов.

Белорусские нефтяные месторождения позволяют обеспечивать только пятую часть потребности страны в этом сырье. Однако, учиты-